04/04/2019

Κλῖμαξ, Λόγος 13, περὶ Ἀκηδίας

/ Ορθόδοξες Προβολές

ΠΟΛΛΕΣ ΦΟΡΕΣ ἕνας ἀπὸ τοὺς κλάδους τῆς πολυλογίας, ὅπως τὸ εἴπαμε καὶ προηγουμένως, εἶναι καὶ ὁ παρών, ὁ ὁποῖος μάλιστα ἀποτελεῖ καὶ τὸ πρῶτο τέκνο της. Ἐννοῶ τὴν ἀκηδία. Γι᾽ αὐτὸ καὶ τῆς ἐδώσαμε τὴν θέσι ποὺ τῆς ἁρμόζει μέσα στὴν ἀθλία ἁλυσίδα τῶν παθῶν.

Ἀκηδία σημαίνει παράλυσις τῆς ψυχῆς καὶ ἔκλυσις τοῦ νοῦ, ὀκνηρία καὶ ἀδιαφορία πρὸς τὴν ἄσκησι, μίσος πρὸς τὶς μοναστικὲς ὑποσχέσεις. (Ἡ ἀκηδία εἶναι ἀκόμη) αὐτὴ ποὺ μακαρίζει τοὺς κοσμικούς, ποὺ κατηγορεῖ τὸν Θεὸν ὅτι δὲν εἶναι εὐσπλαγχνικὸς καὶ φιλάνθρωπος, ποὺ φέρνει ἀτονία τὴν ὥρα τῆς ψαλμῳδίας καὶ ἀδυναμία τὴν ὥρα τῆς προσευχῆς. Αὐτὴ ποὺ μᾶς κάνει σιδερένιους στὰ διακονήματα, ἀόκνους στὸ ἐργόχειρο, σπουδαίους στὴν πρακτικὴ ζωὴ τῆς ὑπακοῆς (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν θεωρητικὴ ζωὴ τῆς ἡσυχίας).

2. Ἄνδρας ποὺ ἀσκεῖ τὴν ζωὴ τῆς ὑπακοῆς δὲν γνωρίζει τί σημαίνει ἀκηδία, διότι φθάνει στὰ πνευματικὰ μέσῳ τῶν αἰσθητῶν, (τὰ ὁποῖα αἰσθητὰ δὲν φέρνουν

ἀκηδία).

3. Τὸ κοινόβιο εἶναι ἐχθρός της ἀκηδίας, ἐνῷ σ᾽ ἕναν ἡσυχαστὴ ἡ ἀκηδία γίνεται σύζυγος αἰώνιος· δὲν θὰ τὸν ἀποχωρισθῆ πρὶν ἀπὸ τὸν θάνατό του, καὶ πρὶν ἔλθη τὸ τέλος του θὰ τὸν πολεμᾶ καθημερινά. Μόλις ἀντίκρυσε τὸ κελλὶ τοῦ ἡσυχαστοῦ ἐμειδίασε καὶ ἀφοῦ τὸν ἐπλησίασε ἔστησε κοντὰ τὴν σκηνή της.

4. Ὁ ἰατρὸς ἐπισκέπτεται τοὺς ἀσθενεῖς τὸ πρωί, ἐνῷ ἡ ἀκηδία τοὺς ἀσκητὰς τὸ μεσημέρι. Ἡ ἀκηδία προτρέπει τὸ ἔργο τοῦ ξενοδόχου καὶ παρακαλεῖ νὰ γίνωνται ἐργόχειρα γιὰ νὰ προσφέρωνται ἐλεημοσύνες. Παρακινεῖ νὰ γίνωνται μὲ προθυμία ἐπισκέψεις στοὺς ἀσθενεῖς, ὑπενθυμίζουσα τὸν λόγο τοῦ Κυρίου: «Ἠσθένησα καὶ ἤλθετε πρός με» (Ματθ. κε΄ 36). Μᾶς παρακαλεῖ νὰ πηγαίνωμε στοὺς λυπημένους καὶ στοὺς ὀλιγοψύχους. «Παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους» (Α΄ Θέσ. ε΄ 14) μᾶς λέγει αὐτὴ ἡ ὀλιγόψυχη. Ἐνῷ ἱστάμεθα στὴν προσευχή, μᾶς ὑπενθυμίζει διάφορα ἀναγκαῖα πράγματα καὶ χρησιμοποιεῖ κάθε τέχνασμα, ὥστε νὰ μᾶς ἀποτραβήξη ἀπὸ ἐκεῖ, σὰν μὲ ἕνα καπίστρι, μὲ κάποια αἰτία εὔλογη, αὐτὴ ἡ παράλογη.

5. Ὁ δαίμων τῆς ἀκηδίας στὸν μοναχό, τὸν ὁποῖο ἔχει καταλάβει, δημιουργεῖ τὶς τρεῖς πρῶτες ὧρες -πρώτη, τρίτη καὶ ἕκτη- μία κατάστασι φρίκης, πονοκέφαλο καὶ πυρετὸ καὶ ἀνακάτωμα τοῦ στομάχου. Μόλις φθάση ἡ ἐνάτη ὥρα παρατηρεῖται κάποια μικρὴ βελτίωσις. Μόλις στρωθῆ ἡ τράπεζα, ἀναπηδᾶ ὁ μοναχὸς ἀπὸ τὸ στρῶμα του. Μόλις ἔλθη ἡ ἑπομένη ὥρα τῆς προσευχῆς, αἰσθάνεται πάλι βεβαρημένο τὸ σῶμα του. Μόλις σταθῆ νὰ προσευχηθῆ, ἡ ἀκηδία τὸν βυθίζει πάλι στὸν ὕπνο καὶ μὲ ἄκαιρα χασμουρητὰ τοῦ ἁρπάζει ἀπὸ τὸ στόμα τὸν στίχο τῆς προσευχῆς.

6. Ὅλα τὰ ἄλλα πάθη καταπολεμοῦνται μὲ μία ἀντίστοιχη ἀρετὴ τὸ καθένα. Ἡ ἀκηδία ὅμως εἶναι γιὰ τὸν μοναχὸ ἕνας ψυχικὸς θάνατος ποὺ περιέχει ὅλα τὰ κακά.

7. Ἡ ἀνδρεία ψυχὴ κατώρθωσε νὰ ἀναστήση τὸν νοῦ ποὺ ἦταν νεκρός. Ἡ ἀκηδία ὅμως καὶ ἡ ὀκνηρία κατώρθωσαν νὰ σκορπίσουν ὅλον τὸν πλοῦτο τῆς ψυχῆς.

8. Ἐφ᾽ ὅσον καὶ ἡ ἀκηδία εἶναι ἕνα ἀπὸ τὰ ὀκτὼ πρωταρχικὰ πάθη τῆς ψυχῆς, καὶ μάλιστα τὸ βαρύτερο, ἂς τὸ ἀντιμετωπίσωμε καὶ αὐτὸ ἀναλόγως, ὅπως καὶ τὰ ἄλλα. Πλὴν ἂς προσθέσωμε καὶ τοῦτο: Ὅταν δὲν γίνεται ψαλμῳδία καὶ ἀκολουθία, ἡ ἀκηδία δὲν παρουσιάζεται. Καὶ ὅταν τελείωσε ὁ κανὼν τῆς προσευχῆς, τότε ἄνοιξαν οἱ ὀφθαλμοί.

9. Τὸν καιρὸ τῆς ἀκηδίας φαίνονται οἱ βιασταί. Καὶ τίποτε ἄλλο δὲν προξενεῖ στὸν μοναχὸ τόσους στεφάνους ὅσο ἡ ἀκηδία. Πρόσεξε καλὰ καὶ θὰ τὴν ἀντιληφθῆς νὰ μὴν ἀφίνη τὰ πόδια σὲ ὀρθία στάσι, καὶ νὰ μᾶς σπρώχνη, ὅταν καθώμαστε, νὰ γέρνουμε στὸν τοῖχο. Μᾶς προτρέπει ἐπίσης νὰ κοιτάζωμε ἔξω ἀπὸ τὸ παράθυρο,

δημιουργώντας φανταστικὰ κτυπήματα καὶ βήματα ποδιῶν. Ἐκεῖνος ποὺ πενθεῖ τὸν ἑαυτό του δὲν γνωρίζει τί θὰ πῇ ἀκηδία.

10. Ἂς δένεται καὶ αὐτὸς ὁ τύραννος μὲ τὴν μνήμη τῶν πταισμάτων, καὶ ἂς δέρνεται μὲ τὸ ἐργόχειρο. Καὶ ἀφοῦ συρθῇ μὲ τὴν σκέψι τῶν μελλόντων ἀγαθῶν καὶ σταθῇ ἐμπρός μας, ἂς ἐρωτᾶται καταλλήλως:

«Λέγε μας λοιπὸν καὶ σύ, παράλυτε καὶ ἔκλυτε, ποιὸς εἶναι ὁ κακὸς γονεύς σου; Ποιὰ εἶναι τὰ τέκνα σου; Ποιοὶ εἶναι αὐτοὶ ποὺ σὲ πολεμοῦν; Καὶ ποιὸς ὁ φονευτής σου»;

Αὐτὸς δὲ ἀναγκαζόμενος θὰ μᾶς ἀποκρινόταν:

«Ἐγὼ σὲ αὐτοὺς ποὺ ἀσκοῦν πραγματικὰ τὴν ζωὴ τῆς ὑπακοῆς, «οὐκ ἔχω ποὺ τὴν κεφαλὴν κλῖναι». Σὲ ὅσους ἔχω τόπο, τοὺς εὑρίσκω στὴν ἡσυχία καὶ συζῶ μαζί τους. Οἱ ἰδικές μου μητέρες εἶναι πολλὲς καὶ διάφορες: Ἄλλοτε ἡ ψυχικὴ ἀναισθησία, ἄλλοτε ἡ λησμοσύνη τῶν ἄνω, καὶ μερικὲς φορὲς ἡ ὑπερβολικὴ κόπωσις (εἴτε ψυχικὴ εἴτε σωματική). Τὰ ἰδικά μου τέκνα εἶναι: Οἱ μετακινήσεις ἀπὸ τὸν ἕνα τόπο στὸν ἄλλο ποὺ γίνονται μαζί μου, ἡ παρακοὴ στὸν πνευματικὸ πατέρα, ἡ λησμοσύνη τῆς Κρίσεως, καὶ μερικὲς φορὲς ἡ ἐγκατάλειψις τῆς μοναχικῆς ζωῆς. Ἰδικοί μου ἀντίπαλοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους τώρα ἔχω δεθῆ, εἶναι ἡ ψαλμῳδία καὶ τὸ ἐργόχειρο. Ἐχθρικὴ σ᾽ ἐμένα εἶναι καὶ ἡ σκέψις τοῦ θανάτου, ἀλλὰ ἐκείνη ποὺ μὲ θανατώνει τελείως εἶναι ἡ προσευχή, ἑνωμένη μὲ τὴν βεβαία ἐλπίδα τῶν μελλόντων ἀγαθῶν. Γιὰ τὸ ποιὸς ὅμως ἐγέννησε τὴν προσευχὴ ἐρωτήσατε τὴν ἴδια».

(Πρόκειται γιὰ) νίκη! Ὅποιος τὴν κατέκτησε, εἶναι δόκιμος γιὰ κάθε καλὸ ἔργο.

Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης, τῆς Κλίμακος

Πηγή/Ἔκδοση: Ἱ Μ. Παρακλήτου, 1999

Εκ του ιστοτόπου της Ενορίας Αγίας Ζώνης Πατησίων